

2015/15955

11-3-2015

GRIF

28-5-2015

Colleges van Burgemeester en Wethouders
van alle gemeenten in Limburg

Provincie Limburg PS

DOCnr.

Ingek. 11 MAART 2015

CASnr.

ID.

Cluster ONT
Faxnummer
Ons kenmerk 2015/12069
Bijlage(n) 1

Behandeld R. Pasma
Doorkiesnummer (043) 389 74 39
Uw kenmerk
Maastricht 3 maart 2015

VERZONDEN 11 MAART 2015

Onderwerp:
Bestuursafspraken POL2014

Geacht college,

Tijdens de recente dialoogsessies hebben wij per regio van gedachten gewisseld over de invulling van het POL2014. Wij hebben uw college daarbij toegezegd per 3 maart helderheid te geven over de bestuursafspraken die wij dit jaar met uw college willen maken.

Op 12 december 2014 hebben Provinciale Staten unaniem het Provinciaal Omgevingsplan 2014 (POL2014) en de Omgevingsverordening Limburg 2014 vastgesteld. Centrale ambitie is het realiseren van een voortreffelijk grensoverschrijdend leef- en vestigingsklimaat. Deze ambitie volgt uit onze Limburg Agenda. Met POL2014 hebben wij – Provincie, gemeenten en onze stakeholders - deze ambitie voor het omgevingsbeleid uitgewerkt. Hierin hebben wij als Provincie het voortouw genomen. Voor de uitvoering van de ambities uit het POL2014 willen wij de samenwerking voortzetten en daar in regionaal verband met u als gemeenten afspraken over maken, met een goede betrokkenheid van de stakeholders. Immers niet overheidsplannen maar het maatschappelijke initiatief is leidend bij de uitvoering. Bestuursafspraken moeten daarop aansluiten en waar nodig mee bewegen met de maatschappelijke behoefte en de initiatieven die daaruit voortkomen in uw gemeente en regio.

Wij willen met uw college uiterlijk december 2015, of zoveel eerder als mogelijk is, komen tot bestuursafspraken in regionaal verband (Noord, Midden en Zuid) met een tijdshorizon van zo'n zes jaar. In deze bestuursafspraken willen wij op de eerste plaats met uw college de principes van het POL2014 bevestigen. Verder willen wij deze principes concretiseren middels gezamenlijke uitvoeringsafspraken voor de thema's bedrijventerreinen, kantoren, detailhandel, wonen, landbouw, vrijetijdseconomie, energie en Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Vanzelfsprekend worden deze thema's in onderlinge samenhang beschouwd en opgepakt.

2015/12048

18 maart 2015 Verkiezingen Provinciale Staten www.LimburgKiest2015.nl

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 43 389 99 99
Fax + 31 43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN –nummer:
NL08RABO0132575728
BIC-code: RABONL2U

Bereikbaar via:
Lijn 1 (richting De Heeg)

U mag van ons verwachten dat wij de gezamenlijke bestuursafspraken waar nodig en mogelijk zullen borgen in onze Omgevingsverordening middels 'voorzorg bepalingen'. Wij mogen aangesproken worden op die voorzorgsbepalingen. Ook mag u van ons verwachten dat wij voor een aantal Limburgbreed spelende thema's bouwstenen aanreiken.

Zoals wij onlangs tijdens de dialoogdagen hebben besproken, vinden we het belangrijk dat het voortouw nu zoveel mogelijk bij de regio's komt te liggen. Er zijn de afgelopen periode al forse stappen gezet. Voor vrijwel alle onderwerpen liggen er voorstellen voor een aanpak en organisatie, een aantal uitwerkingstrajecten (zoals wonen) loopt al.

Bijgevoegd is een provinciale notitie waarin ons college aangeeft welke afspraken, generiek én per thema, wij in regionaal verband willen maken met uw college.

Op korte termijn willen we graag met de regio's het gesprek aangaan hoe deze provinciale focus in te bedden in de lopende c.q. geplande processen. Wij willen in regionaal verband ook duidelijke afspraken maken over het besluitvormingsproces rondom de bestuursafspraken en de rollen daarin van colleges, gemeenteraden, Provinciale Staten en stakeholders.

Namens ons college zal de eerstverantwoordelijke portefeuillehouder voor POL2014, deputé Van der Broeck graag dat gesprek met de vertegenwoordigers namens uw college c.q. regio aangaan, opdat dit overleg in april/mei tot duidelijke resultaat- en procesafspraken kan leiden.

Overigens willen we u er op wijzen dat de 'Interimbelangenstaat' (in het kader van de Wro) inmiddels is vervallen en vervangen wordt door een nieuw overzicht 'POL belangen in de praktijk', dat gebruikt kan worden bij de beoordeling van nieuwe ruimtelijke plannen. Wij zullen u dit overzicht zo spoedig mogelijk separaat toesturen.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Afschrift aan:

- Provinciale Staten
- Stuurgroep Binden en Boeien Noord-Limburg
- Samenwerking Midden-Limburg/bestuurlijk verantwoordelijken POL uitwerkingen
- Bestuurlijk Kernoverleg Zuid-Limburg

BESTUURSAFSPRAKEN POL2014

PROVINCIALE FOCUS

Provinciale focus in de bestuursafspraken

(waar moeten de bestuursafspraken in elk geval over gaan?)

1. Generieke afspraken
2. Thema bedrijventerreinen
3. Thema kantoren
4. Thema detailhandel
5. Thema wonen
6. Thema landbouw
7. Thema vrijetijdseconomie
8. Thema energie
9. Thema Nationaal Landschap Zuid-Limburg

Bijlagen

1. de Limburgse principes
2. de POL-principes voor de regionaal uit te werken thema's

Provinciale focus in de bestuursafspraken

1. GENERIEKE AFSPRAKEN

POL2014 vormt het vertrekpunt voor de regionale uitwerkingen. Naast de ambities, opgaven en visie op de regio's zijn vooral de in het POL opgenomen principes van belang. Het gaat daarbij om de algemene Limburgse principes uit hoofdstuk 3 van het POL, waaronder dynamisch voorraadbeheer (zie bijlage 1 bij deze notitie) en specifieke principes per thema (zie bijlage 2 bij deze notitie). We willen met de gemeenten de afspraak maken dat die principes gehanteerd worden in gemeentelijk beleid en ruimtelijke plannen.

Voor verschillende thema's (bijvoorbeeld bedrijventerreinen en detailhandel) is het van belang om af te spreken dat nieuwe initiatieven boven een bepaalde omvang vooraf regionaal afgestemd worden.

De generieke afspraken hebben ook betrekking op flexibiliteit (de ruimte om in samenspraak af te wijken van de afspraken), geconstateerde afwijkingen (wie doet wat?) en gezamenlijke monitoring.

De afspraken moeten dus in elk geval gaan over:

- het hanteren van de POL-principes (de Limburgprincipes en de specifieke principes voor de acht thema's die in de regionale uitwerkingen centraal staan) in gemeentelijk beleid en ruimtelijke plannen;
- regionale afstemming van initiatieven boven een bepaalde omvang;
- flexibiliteit;
- hoe te handelen bij geconstateerde afwijkingen van de bestuursafspraken;
- gezamenlijke monitoring.

2. THEMA BEDRIJVENTERREINEN

De afspraken voor dit thema zijn gericht op het gezamenlijk bepalen van een regionale werkwijze bij het dynamisch beheer van de voorraad bedrijventerreinen in de regio, vanuit het beeld dat er de komende jaren genoeg bedrijventerreinen beschikbaar zijn om aan de vraag te voldoen. De beschikbare restcapaciteit op bestaande bedrijventerreinen biedt in alle drie de regio's voldoende ruimte tot en met 2028 (cijfers 2013).

De principes uit het POL voor ontwikkeling, inrichting en beheer van bedrijventerreinen (zie generieke afspraken) sluiten daarbij aan en bieden onder voorwaarden ruimte voor maatwerk. Ze sluiten ook aan bij de wettelijk vastgelegde afwegingssystematiek van de 'ladder voor duurzame verstedelijking'

We willen in elk geval met de regio's afspraken maken over het salderen bij uitbreidingen van het bedrijventerreinareaal en over het schrappen van (zachte) plannen. Met de vaststelling van het POL zijn al eerder beoogde terreinen als Pannenslager en Hendrik komen te vervallen. Een generieke actie om bestemmingsplannen te wijzigen om daarmee harde plancapaciteit terug te dringen is voor bedrijventerreinen nu niet aan de orde.

Met het oog op een optimale benutting en kwaliteit van bedrijventerreinen willen we ook een afspraak maken over de invulling van de terreinen. De focus van de Provincie ligt daarbij op de in het POL benoemde grootschalige productie- en logistieke locaties (van bovenregionale betekenis voor de Limburgse economie). De profilering en inrichting van overige terreinen is primair een gemeentelijke/regionale aangelegenheid. Een bijzonder provinciaal belang is daarbij in zijn algemeenheid de aanwezigheid van voldoende ruimte voor bedrijvigheid uit hogere milieucategorieën en voor multimodale/watergebonden bedrijven.

Een goede regionale afstemming is van belang, bijvoorbeeld in de bestaande regionale programmeringsoverleggen voor bedrijventerreinen. Deze moeten dan wel een bestuurlijk ingebed worden en opgeschaald worden naar regioniveau.

Voor Chemelot e.o (incl. Graetheide/ de Lexhy), VDL/Nedcar en Greenport Venlo lopen separate gebiedsontwikkelingstrajecten, waarmee afstemming nodig is. Net als met het traject om te komen tot een gezamenlijke acquisitie van grote terreinen met restcapaciteit.

De afspraken moeten dus in elk geval gaan over:

- regionale invulling van het dynamisch voorraadbeheer
- de invulling van grootschalige productie- en logistieke locaties
- het voorzien in voldoende ruimte voor bedrijvigheid uit hogere milieucategorieën en voor multimodale/watergebonden bedrijven

3. THEMA KANTOREN

15% van de kantoren in Limburg staat leeg. De centrale insteek in het POL2014 is dan ook: geen nieuwe kantoorgebieden, per saldo geen toename van het regionale kantoorareaal. In het POL is deze lijn uitgewerkt en zijn concentratiegebieden, balansgebieden en transitiegebieden concreet en limitatief benoemd. De rest van Limburg is uitsluitingsgebied.

We willen met de regio's afspraken maken over de invulling van het dynamisch voorraadbeheer voor kantoren. Dat omvat in elk geval een afspraak over de begrenzing van de bovengenoemde gebieden en doorvertaling van de bijbehorende principes in gemeentelijk beleid.

Onderdeel van het dynamisch voorraadbeheer is ook het waar mogelijk schrappen van onbenutte plancapaciteit in bestemmingsplannen buiten concentratie- en balansgebieden (zie POL). Daar moeten afspraken over gemaakt worden. Het vereist in elk geval een zorgvuldig gezamenlijk proces met gemeenten, om planschade te voorkomen (leidend tot de voorzienbaarheid van het schrappen). Een intergemeentelijke structuurvisie is daarbij een logische eerste stap (om het voornemen in vroeg stadium breed kenbaar te maken). Bij de voorbereiding van de afspraken zal de onbenutte plancapaciteit in beeld gebracht moeten worden.

De afspraken moeten dus in elk geval gaan over:

- regionale invulling van het dynamisch voorraadbeheer voor kantoren;
- het verankeren van de in POL2014 benoemde en nader begrensde concentratiegebieden, balansgebieden en transitiegebieden met bijbehorende principes in gemeentelijk ruimtelijk beleid.

4. THEMA WONEN

De grote opgave op woongebied wordt in het POL duidelijk neergezet: de groei eindigt, er ligt wel een grote kwalitatieve opgave. Dat vraagt om een heel andere benadering. De transformatieopgave van de regionale woningvoorraad staat centraal in de te maken afspraken.

Die wordt momenteel per regio uitgewerkt in een intergemeentelijke structuurvisie. Deze structuurvisies (voor Midden-Limburg inmiddels gereed en door de gemeenteraden vastgesteld) vormen de basis voor de te maken bestuursafspraken.

Belangrijke aandachtspunten zijn ook het in balans houden/ brengen van vraag en aanbod op de huurmarkt en het herbenutten van monumentale en beeldbepalende gebouwen.

De afspraken moeten dus in elk geval gaan over:

- de kwalitatief onderbouwde programmering op (sub)regionaal niveau. Het gaat hier om ontwikkeling en transformatie van de regionale woningvoorraad: (vervangende) nieuwbouw; renovatie; sloop; reductie en fasering plancapaciteit;
- de methodiek om deze programmering verder te concretiseren (termijn, werkwijze, afstemming);
- mogelijkheid voor herbenutten van monumentale en beeldbepalende gebouwen.

5. THEMA DETAILHANDEL

De bestaande leegstand van detailhandel is in alle regio's nu al ruim 10%. Deze leegstand zal zonder maatregelen naar verwachting als gevolg van autonome ontwikkelingen snel verder oplopen tot percentages van 25% leegstand of meer. Dit onderstreept het belang om keuzes te maken (dynamisch voorraadbeheer) om te voorkomen dat gemeenten en initiatieven elkaar kannibaliseren en de overlevingskansen van meer winkelcentra dan nodig in het gedrang komen.

We willen dan ook per regio afspraken maken over de invulling van het dynamisch voorraadbeheer. Daarbij gaat het in elk geval om het benoemen van kansrijke winkelgebieden op regionaal niveau en het maken van afspraken om ontwikkelingen daar zoveel mogelijk te concentreren.

Het gaat ook om het maken van keuzes om winkelgebieden compacter te maken. Dat is primair een lokale verantwoordelijkheid waarover naar onze opvatting wel regionale procesafspraken gemaakt moeten worden.

Een belangrijk aandachtspunt is het schrappen van onbenutte (vaak verborgen) plancapaciteit in bestemmingsplannen. Dat vereist een zorgvuldig gezamenlijk proces (het creëren van voorzienbaarheid) met gemeenten, om planschade te voorkomen. Een intergemeentelijke structuurvisie is daarbij een logische eerste stap.

Die onbenutte plancapaciteit zal wel eerst in beeld gebracht moeten worden

Een generieke afspraak is al om de principes uit het POL voor ontwikkeling en inrichting van winkelgebieden door te vertalen in gemeentelijk beleid. Die maken duidelijk dat er slechts in uitzonderlijke situaties ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen. Dat sluit aan bij de ladder van duurzame verstedelijking.

Die principes zorgen ook voor een rem op ontwikkelingen buiten het reguliere winkelgebied (bedrijventerreinen, solitaire locaties, grootschalige winkelgebieden aan de rand van de stad, landelijk gebied). Daar neemt de Provincie haar verantwoordelijkheid. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling en inrichting van de reguliere winkelgebieden (binnensteden, wijk-, buurt- en kernwinkelcentra).

De afspraken moeten dus in elk geval gaan over:

- de regionale invulling van het dynamisch voorraadbeheer.

6. THEMA LANDBOUW

Algemeen

POL2014 richt zich op een groot aantal omgevingsaspecten van de landbouw. Bij de te maken bestuursafspraken ligt de focus van de Provincie op de thema's schone stallen en leegstand en procesafspraken over de realisatie van initiatieven van mestverwerking en agglomeratielandbouw. Er is een algemene afspraak opgenomen om als gemeenten en Provincie samen te werken in het begeleiden/adviseren van initiatieven in een zo vroeg mogelijk stadium (bv loket, ontwikkelteams).

Schone stallen

De ambitie dat elk landbouwbedrijf in 2025 een lust voor zijn omgeving is, is in het POL vertaald naar de opgave om voor alle stallen toe te werken naar een 'nul'-emissie voor geur, fijn stof en ammoniak. De Provincie kiest daarbij voor een gefaseerde aanpak waarin het accent eerst ligt op het stimuleren van innovaties gericht op sterke reductie van emissies bij koploperbedrijven, overgaand naar het breed uitrollen van emissiebeperkende technieken, met een toenemende inzet van regulerend instrumentarium. Bij dat laatste wordt rekening gehouden met het investeringsritme van bedrijven. Voor bedrijven die nu investeren gelden de nieuwe eisen nu, in 2025/2030 moeten alle bedrijven aan de eisen voldoen.

De Provincie wil samen met gemeenten komen tot een samenhangende inzet van instrumenten door gemeenten en Provincie (vergunningverlening WABO, NB-wet, structuurvisie, bestemmingsplannen, omgevingsverordening, PAS, programma LSL, handhaving e.d.).

Voor ammoniak staan gemeenten en Provincie (Omgevingsverordening) samen aan de lat, voor geur en fijn stof staan primair de gemeenten aan de lat. Bijzondere aandacht daarbij is gewenst voor de aanpak van lokale knelpuntsituaties, vooral voor fijn stof.

Hierbij is een gezamenlijke monitoring nodig van vergunningen van IV-bedrijven, om opgave en voortgang in beeld te brengen. Daarbij moet ook de latente, niet-benutte ruimte in de vergunningen in beeld gebracht worden.

Leegstand

Er komt de komende jaren 170 ha leeg aan agrarische bebouwing. Om verloedering bij langdurige leegstand (verval, illegaal gebruik, asbestplaten) te voorkomen, erfgoed te behouden en vanuit het oogpunt van zuinig ruimtegebruik zetten we in op hergebruik voor agrarische functies of herbenutting door andere functies (voor zover passen binnen de strategie voor die functies). Als daar geen vraag naar is, is een strategie voor sloop aan de orde.

Faciliteren initiatieven voor mestverwerking en agglomeratielandbouw

De behoefte aan mestverwerking neemt naar verwachting toe (toename aantal dieren t.g.v. wegvallen melkquotum, verwerkingsplicht o.g.v. Meststoffenwet, aanscherping gebruiksnormen, mogelijke stagnatie mestafzet in Duitsland). De sector is hiervoor primair aan zet. In voorkomende gevallen bij nieuwe initiatieven willen we hierbij samen met gemeenten optrekken om de totstandkoming te faciliteren.

Dit geldt eveneens voor initiatieven op het gebied van agglomeratielandbouw. POL nodigt het bedrijfsleven daartoe uit en geeft criteria voor de vestigingsplek.

De afspraken moeten dus in elk geval gaan over:

- samenwerking als gemeenten en Provincie in het begeleiden/adviseren van initiatieven in een zo vroeg mogelijk stadium;
- een gecoördineerde inzet van stimulerende en regulerende instrumenten om voor alle stallen een 'nulemissie' van geur, fijn stof en ammoniak te bereiken, en deze aanpak binnen een nader af te spreken termijn te verankeren in gemeentelijk beleid;

- het in kaart brengen en herbenutten van latente ontwikkelruimte in omgevingsvergunningen;
- het bevorderen van hergebruik/herbenutting/sloop van leegstaand agrarisch cultuurhistorisch erfgoed en vrijkomende gebouwen, passend in de strategie voor andere thema's;
- het samen optrekken met gemeenten bij initiatieven voor grootschalige mestverwerking en agglomeratielandbouw.

7. THEMA VRIJETIJDSECONOMIE

Centraal staan afspraken over de aanpak van verblijfsaccommodaties, met name huisjesparken en campings. Dit in de context van de ontwikkeling van de sector als geheel (hotels, bed&breakfast, camperplaatsen, jachthavens etc.). Het gaat om een sector van grote betekenis voor de Limburgse economie.

De markt van huisjesparken en campings heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een verdringingsmarkt, het kwantitatieve aanbod dreigt groter te worden dan de vraag, maar de kwaliteit sluit onvoldoende aan bij de veranderende behoeften. Dat vraagt om afspraken over een kwaliteitsimpuls en over de invulling van dynamisch voorraadbeheer. Dit vraagstuk is pas op de agenda gekomen. Reden om in deze fase vooral een scherp beeld te krijgen van de problematiek en regionale kansen. De vitaliteitsscan (in voorbereiding) geeft een eerste, globaal beeld van de staat van de sector in Limburg. Om concrete afspraken te maken over de aanpak is een gedetailleerder beeld nodig.

Een bijzondere afspraak (in samenhang met het thema wonen) heeft betrekking op het voorkomen c.q. terugdringen van het gebruik van recreatieparken voor andere functies dan verblijfsrecreatie.

Niet opgenomen bij de focus is de optie om regionale afspraken te maken over toeristisch-recreatieve voorzieningen. De Provincie gaat met de regio's het gesprek aan in hoeverre daar behoefte aan bestaat.

De afspraken moeten dus in elk geval gaan over:

- het in regionaal verband gedetailleerd(er) in beeld brengen van de bestaande situatie en perspectieven voor huisjesparken en campings;
- het regionaal afstemmen van beleid en regels voor verblijfsaccommodaties en waar nodig te harmoniseren;
- het terugdringen c.q. voorkomen van het oneigenlijk gebruik van recreatieparken.

8. THEMA ENERGIE

De taakstellingen voor energiebesparing en inzet van duurzame bronnen uit het Nationaal Energieakkoord (dat zowel door IPO als VNG is ondertekend) zijn overgenomen in POL2014.

Voor Limburg komt het neer op de volgende taakstellingen:

- aandeel regionaal opgewekte duurzame energie: 15.6 PJ in 2020, 25.9 PJ in 2030
- energiebesparing: 14.3 PJ in 2020, 30.0 PJ in 2030

Om ze te halen kunnen geen opties worden uitgesloten. Er wordt vanuit gegaan dat elke regio minimaal de POL-taakstelling voor 2020 realiseert. De opgave is daarom voor Noord-, Midden- en Zuid-Limburg gespecificeerd. De Limburgse energieanalyse schetst het huidige beeld en de kansen. We willen nu tot regionale uitvoeringsafspraken komen over energiebesparing en inzet van duurzame energiebronnen (opwekking), mogelijk ook over de daarvoor benodigde infrastructuur. Dit begint bij het besef dat voor dit onderwerp regionale samenwerking een must is. Er moet helder worden wie aan welke knoppen moet draaien en welke instrumenten nodig zijn. **Draagvlak en kosten zijn daarbij belangrijke aandachtspunten.**

Mogelijk kunnen hier specifieke afspraken over warmtebenutting aan worden toegevoegd, op basis van het Provinciaal warmteplan in voorbereiding. Dit onderwerp leent zich bij uitstek voor regionale afspraken.

Een specifiek aandachtspunt is windenergie. Daarvoor ligt, ter uitvoering van een afspraak met het Rijk, een provinciale taakstelling van (minimaal) 95,5 MW te bereiken voor 2020 (nu is ca. 15 MW opgesteld). Het POL bevat een oproep aan gemeenten om tot realisatie te komen. Medio 2015 maakt de Provincie de balans op, indien nodig wordt de regie overgenomen.

De afspraken moeten dus in elk geval gaan over:

- hoe de regio concreet invulling geeft aan de taakstellingen 2020 voor energiebesparing en inzet van duurzame energiebronnen;
- het verlenen van planologische medewerking aan de realisatie van windturbines die bijdragen aan de provinciale taakstelling van 95.5 MW;
- samenwerking, ook na 2020
- (mogelijk) betere benutting van warmte

9. THEMA NATIONAAL LANDSCHAP ZUID-LIMBURG

In het POL2014 zijn de ambities en opgaven voor het Nationaal Landschap op hoofdlijnen vastgelegd. Nu is het zaak om tot concrete uitvoeringsafspraken te komen. Een gezamenlijke aanpak die de kernkwaliteiten en de kwaliteit van afwegingsprocessen versterkt. Bijvoorbeeld over de toepassing van gezamenlijk ontwikkelde of nog te ontwikkelen instrumenten, zoals het inspiratieboek kamperen, handvat mooie stallen en aanpak leegstand cultuurhistorische gebouwen. Aandachtspunt daarbij is steeds het versterken van de ruimtelijke relaties tussen het landelijk gebied, aangrenzende stedelijk gebied, Maasdal en Drielandenpark.

De afspraken moeten dus in elk geval gaan over:

- het toepassen van een aantal instrumenten/tools, het stimuleren van koploperprojecten en de aanpak van leegstaande cultuurhistorische gebouwen;
- het vertalen in gemeentelijk beleid van een gezamenlijk ontwikkelde lijn voor clustering van agrarische loodsen;
- instrumentontwikkeling t.b.v. behoud en vergroting van de grondgebondenheid en grasoppervlak in het Nationaal Landschap.

Bijlage 1.

De Limburgse principes

Kwaliteit centraal

- Meer stad, meer land
- Van scheiden naar verweven van functies
- Inspiratie door kwaliteitsbewustzijn
- Een grens die verbindt
- Zorgvuldig omgaan met onze voorraden
 - Grotere stedelijke ontwikkelingen en grootschalige stedelijke voorzieningen concentreren we in de steden. Zo geven we invulling aan de keuze voor 'meer stad'. De vitaliteit van de stedelijke centra, onze binnensteden, heeft prioriteit bij detailhandelsvraagstukken. Die prioriteit mag er overigens niet toe leiden dat er helemaal geen ontwikkelingen meer in dorpen kunnen plaatsvinden, maar ontwikkelingen met stedelijke allure horen daar niet thuis.
 - Nieuwe stedelijke ontwikkelingen moeten een plek krijgen binnen het bebouwd gebied. Als dat in uitzonderingsgevallen niet kan, dan toch zoveel mogelijk aansluitend daaraan én met een stevige tegenprestatie voor het verlies aan omgevingskwaliteiten (Limburgs kwaliteitsmenu). Met dit principe in combinatie met het dynamisch voorraadbeheer, geven we invulling aan het principe van duurzame verstedelijking.
 - Bedrijfsmatige ontwikkelingen van stedelijke propoities, denk bijvoorbeeld aan agglomeratielandbouw met zijn industriële uitstraling, horen in onze ogen niet in het landelijk gebied thuis, maar moeten op bedrijventerreinen een plek krijgen.
 - Goed gebruik maken van reeds bestaande voorzieningen (benutten bestaande voorraad, optimaal benutten wegen door verkeer- en vervoersmanagement, meervoudig ruimtegebruik e.d.).
 - Gebruik maken van de kansen die het watersysteem biedt en rekening houden met en zich aanpassen aan het watersysteem (klimaatadaptatie).
 - Nieuwe stedelijke functies die veel woon-werkverkeer of bezoekersstromen oproepen dienen goed aangesloten te zijn op het OV-systeem.
 - Bij nieuwe ontwikkelingen willen we dat leegstaande cultuurhistorische en beeldbepalende gebouwen zoveel mogelijk worden benut. Er moet gekeken worden of er een leegstaand rijksmonument, gemeentelijk monument, beschermd stads- of dorpsgezicht of ander leegstaand gebouw (in die volgorde) geschikt (te maken) is om deze functie te huisvesten.
 - Principes voor het zorgvuldig gebruik van de ondergrond.
 - Inzet op energiebesparing en op een zo groot mogelijk aandeel vernieuwbare energiebronnen. Beter benutten van grondstoffen door er efficiënter mee om te springen en het benutten van afval- en reststromen en uiteindelijk realiseren van gesloten kringlopen.
- Een onderscheid in zeven soorten gebieden

Uitnodigen centraal

- Uitnodigen en inspireren
- Een selectieve Provincie
- Dynamisch voorraadbeheer

Centraal in het dynamisch voorraadbeheer staan drie typen interventies (de precieze aanpak kan per onderwerp en regio uiteenlopen):

- Werken aan de kwaliteit van de bestaande voorraad (bijvoorbeeld renovatie, herstructureren, energiemaatregelen, duurzaamheid). Onderdeel hiervan vormt de aanpak van de bestaande leegstand.
 - Waar mogelijk schrappen (verkleuren/ van functie veranderen) van harde plannen die niet de beoogde toevoeging van kwaliteit opleveren. Het kan ook gaan om tijdelijke andere functies.
 - Onder voorwaarden (bijvoorbeeld alleen echte toevoeging kwaliteit, principes duurzame verstedelijking) ruimte bieden voor het toevoegen van goede nieuwe voorraad, maar dan wel in combinatie met het schrappen van bestaande voorraad.
- Stimuleren van voorlopers
 - Kwaliteitsbewust ontwikkelen
 - Instrumenten op maat
 - Ruimte om te experimenteren

Bijlage 2.

De POL-principes voor de regionaal uit te werken thema's

POL-principes bedrijventerreinen	inrichting en beheer van bedrijventerreinen: - de ruimte op bedrijventerreinen dient zorgvuldig en duurzaam gebruikt te worden. Daarbij past structureel beheer via parkmanagement; - functiemenging op bedrijventerreinen kan bijdragen aan de kwaliteit van die terreinen en aan een optimaal ruimtegebruik. Dat geldt zeker op campussen waar een menging van functies bijdraagt aan een uitnodigende werkomgeving. Op grote logistieke en productielocaties is functiemenging minder voor de hand liggend. Daar moet juist heel zorgvuldig omgegaan worden met de invulling van het terrein, rekening houdend met de specifieke functie en segment daarvan. De bedrijventerreinen met een overwegend lokale functie bieden juist weer meer mogelijkheden. Er liggen bijvoorbeeld kansen voor agglomeratielandbouw. Terughoudendheid is op zijn plaats met functies die bij voorkeur in het stedelijk gebied of centrum thuishoren. In de regionale visies kan aangegeven worden welke ruimte gezien wordt voor functiemenging; - voor vestiging van zelfstandige kantoren en detailhandel op bedrijventerreinen is geen plaats. Deze functies horen thuis bij uitstek in steden, kernen of specifieke winkelgebieden. In zeer uitzonderlijke gevallen kan hiervan afgeweken worden, als dit per saldo leidt tot meer kwaliteit (te motiveren in de regionale visies) en gepaard gaat met schrappen van areaal elders. Kantoorruimte als onderdeel van productiebedrijven is wel mogelijk (mits in verhouding). Er moet ook ruimte zijn voor winkels die zich richten op de verkoop van goederen die zich bij uitstek lenen voor vestiging op dit soort terreinen (bv bouwgrondstoffen, grote werktuigen) - de milieugebruiksruimte (geluidzones, risicocontouren, geurcirkels) van bedrijven en bedrijventerreinen wordt beheerd met het oog op en duurzame inpassing van bedrijven in hun omgeving. nieuwe terreinen of uitbreidingen van bestaande terreinen zijn mogelijk als: - er binnen de bestaande voorraad geen geschikte ruimte meer is; - er sprake is van toevoeging van additionele kwaliteit aan het regionale aanbod. In de regionale visies moet hier uitwerking aan gegeven worden. Dit geldt voor nieuwe terreinen en grotere uitbreidingen van bestaande bedrijventerreinen; - beperkte uitbreiding van bestaande terreinen (kavelniveau) voor reeds op het terrein gevestigde bedrijven of lokale, solitair gevestigde bedrijven is onder voorwaarden mogelijk, via maatwerk en met een goede onderbouwing; - de ontwikkeling past binnen de geformuleerde algemene verstedelijkingsprincipes, waaronder de ladder van duurzame verstedelijking en de voorkeur voor gebruik van leegstaande (beeldbepalende en monumentale) panden; - er tegelijkertijd elders in de regio bestaande voorraad of harde plannen (in vergelijkbare omvang) uit de markt worden genomen; - hierover overeenstemming is bereikt in het regionaal programmeringsoverleg werklocaties.
POL-principes kantoren	kwaliteitsslag kantoren: - Alle kantoorlocaties in concentratie- en balansgebieden dienen per openbaar

	vervoer ontsloten te zijn dan wel te worden ontsloten, bij voorkeur via directe overstap op regionaal hoogwaardig openbaar vervoer. Ook de OV-ontsluiting van de campussen vraagt om aandacht; - Kantoorfuncties en -ruimten van ondergeschikte aard blijven mogelijk in, op of bij logistieke, handels- en of productiebedrijven; - Uitgangspunten van de ladder van duurzame verstedelijking dienen ook op gebouwniveau te worden toegepast, met nadruk op (her-)ingebruikname van leegstaande beeldbepalende en/of monumentale panden. kantorenprogrammering: - Ontwikkeling van nieuwe kantoorgebieden niet aan de orde; - Nieuwe kantorenplannen/-programma alleen in concentratiegebieden toegestaan; - De huidige voorraad wordt per regio begrensd, dat betekent per saldo geen uitbreiding van kantoorvloeroppervlak. Alleen in concentratiegebieden hoeft de saldering in tijd en omvang niet 1-op-1 te geschieden, daarbij zal er op het niveau van stad en regio wel voor gewaakt moeten worden dat het totale kantoorvolume niet of slechts tijdelijk toeneemt. - Nieuwe gebouwen met de hoofdfunctie kantoor zijn dus alleen mogelijk als: ▪ het gaat om ontwikkeling van nieuwe gebouwen binnen concentratiegebieden of herbouw of verbouw van bestaande kantoren in balansgebieden; en ▪ deze passen binnen modern en flexibel gebruik van kantoorruimte en dus een adequate toevoeging zijn voor de kwaliteit van het regionale aanbod; en ▪ er gewerkt wordt met voorverhuur of concept-huurovereenkomsten waarbij het merendeel van de meters van een gebouw op voorhand is ingevuld; en ▪ er tegelijkertijd elders onbenutte voorraad uit de markt wordt genomen ('nieuw voor oud') dan wel elders reële plancapaciteit wordt geschrapt. - de principes van duurzame verstedelijking worden toegepast, d.w.z. de ladder van duurzame verstedelijking en de prioriteit voor her benutting van leegstaande (cultuurhistorische) gebouwen. - middelgrote (500-2.500 m²) en grote kantoren (> 2.500 m²) alleen te vestigen in concentratie- en balansgebieden; uitzondering kan zijn als dergelijke kantoren zouden passen binnen de bestaande bebouwing en in een lokale behoefte voorzien. Kleine kantoren (<500 m²) blijven in bebouwd gebied via maatwerk mogelijk. - buiten concentratie- en balansgebieden waar mogelijk schrappen van bestaande plancapaciteit. - buiten concentratiegebieden geen vrijstellingen of bestemmingswijzigingen ten faveure van de kantorenfunctie.
POL-principes wonen	- principes van dynamisch voorraadbeheer: werken aan kwaliteit bestaande woningvoorraad; terugdringen harde plannen die niet bijdragen aan de beoogde vernieuwing en die zouden leiden tot 'meer van hetgeen er al voldoende is'; ruimte voor nieuwe toevoegingen als deze echt kwaliteit toevoegen, aansluiten bij de behoefte (qua doelgroep, segment, woningtype enz) en samengaan met schrappen van slechte woningvoorraad; - transformatieopgave uit de Woonmonitor is de kwantitatieve basis voor de programmering; - bij planvorming voor uitbreiding van de woningvoorraad wordt de ladder voor

	duurzame verstedelijking en de voorkeur voor gebruik van leegstaand (monumentaal of beeldbepalend) vastgoed consequent gehanteerd. Steeds vindt volgens een heldere getrapte methode een afweging plaats, in hoeverre bestaand vastgoed kan worden ingezet om aan de nieuwe vraag te voldoen. - bij keuze voor nieuwbouw gelden hoge ambities t.a.v. toekomstbestendigheid (waar mogelijk voldoen aan hogere normen dan alleen het wettelijk niveau). - in principe geen omzetting meer van voor recreatie bestemde terreinen en verblijven naar reguliere woonbestemming, hanteren uitsterfconstructie voor bestaande verblijven; - harde plannen die niet binnen vijf jaar na vaststelling van POL2014 tot uitvoering zullen komen, worden onderdeel van een heroverweging. Dit geldt niet voor plannen die passen binnen de programmering en een (gespecificeerde) langere uitvoeringstermijn vergen; Deze heroverweging moet uiterlijk in 2018 worden afgerond en kan leiden tot publiekrechtelijke stappen voor intrekking van plannen. De regio kan beargumenteerd hiervan afwijken.
POL-principes detailhandel	- Voor nieuwe winkelgebieden of grotere uitbreidingen van bestaande winkelgebieden met regionale impact is er ruimte als deze aantoonbaar toegevoegde waarde bieden aan de regio, leiden tot versterking van de structuur en de vitaliteit van de binnensteden niet aantasten. Volgens de principes van het dynamisch voorraadbeheer moet de ontwikkeling ervan gepaard gaan met het verdwijnen van bestaande voorraad elders in de regio. - Nieuwe ontwikkelingen dienen zoveel mogelijk aan te sluiten bij bestaande winkelgebieden. Als er ruimte is voor grotere nieuwe ontwikkelingen, dan heeft vestiging daarvan in de stedelijke centra de voorkeur, eventueel ook in de gebieden die direct daarop aansluiten. Er blijft ruimte voor verantwoorde doorontwikkeling van bestaande winkelgebieden elders in het bebouwd gebied, zolang deze passen bij (de schaal van) het verzorgingsgebied van het betreffende winkelgebied, de vitaliteit van de binnensteden niet aantasten en passen in de regionale visie. In het landelijk gebied, buiten de (dorps) kernen, willen we helemaal geen nieuwe winkels, met uitzondering van kleinschalige boerderijwinkels. - winkels horen in principe niet thuis op bedrijventerreinen, behalve als het gaat om verkoop van goederen die zich bij uitstek leent voor vestiging op zo'n terrein. Op campussen worden detailhandelsbedrijven zonder inhoudelijke of functionele binding met de site uitgesloten. - We zetten in op compactere winkelgebieden en clustering van winkels. - Om te voorkomen dat grootschalige winkelgebieden aan de rand van de steden uitgroeien tot 'nieuwe binnensteden' bieden we in deze gebieden geen ruimte voor winkels uit branches die bij uitstek thuishoren in de stadscentra (zoals: kleding, schoenen). Voor supermarkten die niet (meer) in te passen zijn in binnensteden of de winkelgebieden in wijken en dorpskernen, is in uitzonderingsgevallen vestiging op zo'n terrein mogelijk. Het vraagt wel om een goede afweging, waarbij de onmogelijkheid voor vestiging in een regulier winkelgebied, de impact op de leefbaarheid en een passende (her)invulling van de vrijvallende locatie betrokken worden. In de regionale visies moet hiervoor een gezamenlijke lijn ontwikkeld worden. - Voor initiatieven voor grotere nieuwe winkelgebieden, winkels of uitbreidingen zal steeds bekeken moeten worden of deze passen binnen de regionale visie. Er

	vindt daarover regionale afstemming plaats. - Aan de afweging ligt een ruimtelijk-economische effectenstudie ten grondslag. Bij de afweging speelt ook de ladder van duurzame verstedelijking een rol.
POL-principes landbouw	kaders voor ruimtelijke ontwikkeling IV - duurzame ontwikkeling in balans met milieu- en landschapskwaliteiten - ruimtelijke zonering: ontwikkelgebieden, daarbuiten ruimte voor incidentele nieuwvestiging, extensiveringsgebieden - aanpak schone stallen in vier fasen; mix tussen stimuleren en reguleren (o.m. regeling voor ammoniakreductie in Omgevingsverordening) - voorkeur voor hervestiging boven nieuwvestiging - criteria en inspiratiegebieden voor agglomeratielandbouw kaders voor ontwikkeling glastuinbouw - nieuwvestiging alleen in ontwikkelgebieden glastuinbouw - daarbuiten ruimte voor doorgroei in combinatie met sloop bestaande kassen (glas-voor-glas) - geen ontwikkelingsmogelijkheden in goudgroene en zilvergroeene natuurzone, ontwikkeling in bronsgroene landschapszone en nationaal landschap als dit leidt tot behoud en versterking kernkwaliteiten. - duurzame ontwikkeling
POL-principes vrijtijdseconomie	- uitbreiding aanbod alleen mogelijk als het kwaliteit echt goed is en extra vraag genereert (niet meer van het hetzelfde) - initiatieven die niet het gewenste kwaliteitsniveau hebben of die een bedreiging vormen voor landschappelijke of natuurlijke kwaliteiten worden niet ondersteund - balans tussen belevingswaarde landschap en gebruikswaarde voor vrijetijdseconomie, - zoekgebieden regionale motorsportcentra in POL benoemd - dynamisch voorraadbeheer - toepassen ladder duurzame verstedelijking
POL-principes energie	streven naar een schone, betaalbare en leveringszekere energievoorziening conform Nationaal Energieakkoord, door de inzet op: - energiebesparing: is het meest koste efficiënt en levert regionale werkgelegenheid op. Het benutten van restwarmte hoort ook hierbij. - duurzame energieopwekking: het ruimtelijk mogelijk maken van energieopwekking met diverse duurzame bronnen. Hieronder valt de afspraak tussen IPO en Rijk om 95,5 MW aan opgesteld windvermogen te realiseren. - flexibilisering van het netwerk, zodanig dat duurzaam opgewekte energie kan worden getransporteerd en dat nog benodigde fossiele bronnen zo schoon en efficiënt mogelijk kunnen worden ingezet. specifiek voor windenergie - realisatiestrategie en een plaatsingsvisie (met voorkeursgebieden en uitsluitingsgebieden)
POL-principes Nationaal Landschap	- behoud, beheer, ontwikkeling en beleving landschappelijke kernkwaliteiten - werken vanuit 10 kernwaarden - algemene kwaliteitsprincipes; ladder duurzame verstedelijking, hergebruik monumentaal erfgoed - geen windturbines in beschermingsgebied nationaal landschap - vernieuwing toeristisch-recreatieve sector en behoud duurzame grondgebonden landbouw in balans met omgevingskwaliteiten en verbetering kwaliteit grondwater